

Pest, apr. 13.

Minden rosznak megvan a maga jó oldala, s minden áldás kíséretében, gonosz árny gyanánt, egy kis átok jár. E két tétele, mely egy anyaméhéből született, ám illusztrálja magának kiki saját meggyőződése s tapasztalása szerint: mi csak a második miatt hangoztatjuk siralmainkat, melyek annál siralmasabbak, miután azon bánat s bosszúság, melyből származnak, az egyetlen, mely részvétre soha, de annál sürűbben kárörvendő mosolyra talál.

A sajtóhibákról szöveg, a sajtó áldásának ezen átkáról. Többi átkait panaszzalják el mások.

Önök, kik reggeli kávéjuktól, vagy ebéd után a lesta előmozdítására, újságlapot vesznek kezökbe: távol vannak attól sejtteni, mennyiféle olvasnak mások, mint azt az író gondolta s megírta. Nem példálózok itt ama kértelhetlen javításokra, melyek bizonyos paragrafok értelmében scalpirozzák hivalkodó műsaink zongalmes magzatait, vagy bölcseségünk csilhatlan tanait békéltető politikává összerangsorolják s szilárd hitvallásunkat ama bizonyos választóvízzel lágyra macerálják, s az, a mi huszonnégyfontos ágyúgolyó gyanánt szökött ki agyunk arsenáljából, rosz gombóc gyanánt beléldkőzik valamelyikébe az „előre nem látott” akadályoknak, s péppé szóródva végzi be ambitiosus pályafutását. Nem, nem e magasabb hatalmakról szöveg itt, melyekkel örök szövetséget nem lehet kötni, főleg mikor már az oro farkaszemmet nézünk vele. E hadjárat csak pénzbe s vérbe kerül, s verejtékéből nem terem babér.

Nem, nem ez ellen vívunk — hanem meggyűlt epénk szilpjeit megnyitva, az átkalkodott correctorokra s szedőkre akarunk sódítani keserű árlait.

Maga a cikk, míg íróasztalunkon mély negligéében van, minden oldalról foldoztatik s tataroztatik, s mint ilyen, a pongyolának érdekességével bír; de azért csak

a szállítás s a rabzolgakereskedő (értad író s szerkesztő) szeméi előtt mutatja nuditásait, s azon hiányos, gyarló módot, melylyel apró gondolatok fogyatékos cérnaszálaiból tel-tel összeszövőgeté töltetjé. A szerkesztő, mintán ean d'esperit-jének néhány csöppjével megkezesztelve vagy megparfumirozva, a lap malasztinlető hasábjaira fölveszi, egy szurtos gyerkőcnek kezébe nyomja, hogy ez a nyomdába vigye. Az éhes szedőfaj szétszedi itt, s kísérteties gyorsasággal, mely alatt csak az önbetűk remes kopogása hallik, örökös alakba hozzák azt, s mint az író elméjének csendes műhelyében szálaiként nőtt nagyra a cikk, itt hasonlólag szálaiként forrasztatik egygyé, csak hogy e szálaik itt ércből vannak, mert ércemlék illeti a halhatatlanságot, ha egy napos is.

S mire megtermett a hasáb, a metropompás (magyarul metteur en page) egy hosszú papirdarabot fektet végig rajta, s egy goromba sárkefével addig veregeti ezt a híres nyomdai festékkel vékonyan bemázolt sorokhoz, míg megszületik az ugynevezett kefelevonat.

A cikket most olvassa először a corrector.

Olvassa ám!

Ugyanazon szurtos fiú, ki szellemed szellemét a nyomdába vitte, a megpiszkosodott kézzel odátállit a javítók elé, s kezdől olvasni elucubrálódat oly közönyös hangon, mintha rosz gyermek a miatyánkot mondaná, csak hogy síjaldalom nem oly folyékonyan. A corrector ur az így támadott szüneteket, azon képzelő erő segélyével, mit foglalkozása lelkében meghagyott még: kezdli népesíteni különféle kriglikkel és tapperokkal, miket a lap befejezése után, kedvenc sörházában kiüríteni s végigkacagni fog; vagy, ha feleséges ember, szeretőjére gondol, vagy, ha legény még, a más feleségén jár esze — szóval, minden combinációja egy nyűgéből szabadulni vágyó szívnek, a legkisebb összevetésekben kering fekevesztett figyelme körül, mialatt a „fűstös” tanonc elmakogja neki, mit szived vérevel írtál. A cár messze s az isten magasan lakik, mondja az orosz példabeszéd; s az Isten Pesten lakik, a szerkesztő ur pedig nagy ur, s így kerül a correctura — a non corrigendo — a szerkesztő személyzet szíves kezébe — esőből eresz alá. Az újdondás természetesen a maga

kedes gyermekei-felé nyúl legelőbb is; ezeknek szépen megtörölgeti orrát, felresimítja borzas ástökét, hogy a p. t. közönség előtt szégyent ne valljanak: a politikai Jupiter tonans kicsiszolja villámait, hogy ékezen mannydögjenek, s a külügy minisztere meggizítja nyakralóját, hogy rangjához illő előkelőséggel kerüljön a nyilvánosság elé.

Ezen édes gyermekek után következnek a mostohák. Vae tibi, árva vidéki levél, s jaj neked „befolyásos és magas politikai állású” férfiúnak irányadó szövege, s leginkább jaj neked, óh „pesti tárca”, melyet a jószágos sors, lassú postakezelés alakjában, csak késleltetve visszavezet megromlásra elé.

Csinos hasonlataid, pattogó élceid, kecses fordulataid, gyűjtő szójátékaid, lelkesedésed, mosolyod, igazságszereteted, haragod s malitiád mivé válnak! A legelőbb talányfejtő elme, mely évek óta futja a „Csallai Kör” gyöpet, nem birna oly sajtóhibákat föltalálni, mint a milyenek a szedő s corrector urak s szerkesztő-segi társaid jóvoltából kikerülnek a sajtó alól. Azon eszme, melyet atyai hiúságodban oly izléstelenesen föl-pántlikasztál, s melynek bódításáról előre meg voltál győződve: hátán püppal, orrán karcolással s végighasított inggallérral lép eléd, s a mi legjobban fáj, az: hogy nem is szégyenli magát. Az első „wechselbilg” után bőve szalad a többi, mintha abban lennének kedvőket, melyik lesz köztük a legételesebb. S mire haza kerültek a „nevelésből”, megtapogatód őket, s azalibangó, sima bőrű Jákobok helyett, szörös Ézsaukat találasz. Mély bánatodban aztán pipálnak hamvát szóród sejedre, s csak azon szomorú elégtétel marad meg számodra, melyet a püpos érez, midőn még nagyobb püpot lát: kezded vezed a „M. Sajtó” s forszátod megszabott szívedet a „viz-egyenlítés sugáratában”, noha jól tudod, hogy a „kiegyenlítés láncolatáról” van szó, s kéjjel hallgatod a „dizsnóka” rőfögeit, jóllehet „dizsmunkát” akartak mondani, s inceszkedél a „vén hárpia”-val, ámbar „szép hárfázót” szeretnének dicsérni, s lelked cigánykereket hány kárörömében, ha „képző művészet” helyett „éhező művészet” jut olvasnod.

Tízelt szedők, correctorok s szeretteim a „Bécsi Híradó”-ban. Kezőkben vagyok, s kezőkben van sze-

gény cikkem is. Látna a „Vitézek” fenyegető delineatur-ját, s fejem fölött hallom szavarna csattogását munkatársaim sötét haragjának, kiket mostohasággal vádolok, s véres árnyékát veti felem az „Obergett” rőrs plajbász. De becsülsék önök e bátorságot, nem, e vakmerőséget, melylyel bosszujoknak kiteszem magam, vagy mosolygójának rajta legelőbb. A mosoly alatt kienged a szív, s önök le vannak segyferézve, a kövessék el rajtam azt a hallatlan tréfát, hogy e tiltakozásom, védbeszédem, padaszom vagy mim, sajtóhiba nélkül bocaattassék a dicsőség magaslataiba, s jól figyeljenek rá, hogy halavogy össze ne vekeressék a bejárat, az én örömeim, s ad majorem hiradonis viennensis gloriam.

A szép napokkal megkezdődött az omnibus-razzia is.

A társas-kocsikat, melyek téli álmaiból föloccsúva, a „Két pisztoly”, „Zrinyi”, s az ev. templom közelében fölálltak, nemesebb dologra érdemes bátorsággal ostromolják. A ligetből visszajövet, a jármóba már a király-utca sarkán ugrálnak föl posti tornászaink s tornászai műkedvelőink, s az élelmes kocsi tiltakozásán, megakodva érnek a kiindulási ponthoz, hol papik és mamák szép leányakkal, a férj feleségével, s a dada, karján azzal a csöpp emberi teremtséssel, várja „a jó alkalmatosságot”. S papa, férj és szerető, ha két órán át homeri csatákat vittak, éleveszély közt elvégre mégis csak fölkapaszkodnak, remorquirozva maguk után a menyecskei sürgésből rég kitanult matrónát, a crinolína vagy más ok szűlő: széles tőrfogatú feleséget, az azalyl miatt röptében megakasztott lengő hajadont, s a termelés, keblenagy dajkát. S az a tömeg aztán, mely d. u. két órától este hétig kizáródokolt a ligetbe, egy óra alatt akar ismét a városba visszatérni. Képzelteti ön, mennyi rakoncátlanság, visszavetés s bántalom támad e szittya állapotból. Két év előtt a kőföldön díró s célirányosnak bizonyult contre-marché „wirtschaft” itt is be volt hozva: de nekünk semmi sem kell a mi külföldi, ha még oly jó, hanem inkább nagy hazánkat legajóljuk, a lehetetlen aródtelen helyeket, s éktelem kurjongatásokkal hajtatunk be a városba, bíztaiv a részeg kocsiat, ki rá sem bederítve a lóháton pompázó fényes kardot forgató, noha káromkodó de halve városi

huszára: eléje vág az előtte levő szekereknek s végigcsapra lelkendező gebéit, diadalmas ostopattogtatással szállítja le közönségét. S mindezt csak egy hatosba kerül. Olcsóbb pénzen nagyobb mulatságot ugyan sehol sem lehet szerezni.

S mert az öntözés de jure május elsejével kezdődik nálunk, — de facto akkor sem, — arcunkat s ruhánkat, s azokat az ostoba leveleket ellepji a por, melyek azon naiv hitükben, hogy itt a bő hajtsa ideje, kibujnak az ágak hegyeiből, hogy nemsokára megfakulva sirassák könnyelműségüket.

S mert csak ez az egy városligetünk van, s mert csak itt sül legpirosabbra a „bimbóházi“ rostélyos — ide tartunk mindközönségesen.

Ama kerek löherésnek — melyet „rondeau“ nével tisztel meg válogatós közönségünk — egyik pontján, egy félkező, honvédviselt ember árulja a fa-karszékeket; s ezek egyikében minden este ott láthatjuk már Deák Ferencet, csendes szivarozgatva s még csendesebben beszélgetve, szíve szomorúságára a „Debate“ Pesten időző német-magyarainak, kik minden bódorkából, melyet nagy hazánkfa az esti légbe ereget, fölirat-vitáisi mennyköveket magában rejtő nehéz felböknek szetretnének tartani, míg ama halk hangon folytatott társalgásból politikai programokat vélnek kihallani.

Irgylendő ur!

Karsói, csipkétől körülfolyt derekak hajlanak feléje, piros ajkak, sugárzó szemek mosolyognak feléje, s keskeny puha kezek intenek feléje vagy megszorítják becsületes, széles markát, különösen azt a jobbikat, mely oly átlátszó, ellenállhatlan igazságokat tud írni, s „Feri bácsi“ sürű szemölde alól vidáman tekint e büszke kaméliákra s illatos gyöngyvirágokra, s kétségkívül sorra ölelné őket, ha, mint mindig és mindenütt, ugy városligeti helyét is oly teljesen ki nem tölténé, hogy a fölállás tán kissé keserves rá nézve; mert ha egyszer föláll — erről meggyőződünk már s győződhetünk meg most is — megindul s egyhamar le nem ül megint.

Szépek ezek a pesti nők, uram, szépek. Nagyon és kimondhatatlan szépek. Oly szépek, hogy egész nap csak azt hajtom, miért nem vagyok mohamedánus Rothschild s miért nem élünk Törökországban, s a nők mind miért

Aureliák, Krisztinák, Juditok és Rebekák, Irmák és Irénék, s nem Zulejkák, Kartigámok, Abdallhinák, Juszufinák stb. stb.? Egyéb kívánságom ez idő szerént nincs. Ily „übermüthig“-gé lesz az ember, ha gondjait az öreg harangra bízta. Dicsekednek ugyan a bécsiek, hogy a székvárosi nők is szépek, noha nem szebbek mint a miénk. Óh uraim, az ott nem csoda! Oly nagy garnison hű őrzete alatt, mentten a nemtelenítő befolyásoktól, széppé fejlődhetik. S hogy e két tényező hatalmas, bizonyítja azon körülmény is, hogy érdekes állapotba hozták — a reichsrathot. De ezek a pesti menyecskék s lányok.....

E derült, fényes thema ellenére rám sötétedik az idő, s csak néhány sort szoríthatok a tegnapi hagrersenynek, melyet a vidagó kis teremében követett el rajtunk a javíthatlan és jótékony nőegylet, ez idén nem tudom hanyadszor. A mellőzhetlen dalárda ismét bebizonyítja, hogy karmesterrel is tud énekelni, a kis Vay ismét hegedült, Kern Gyula és Soupper Jenő urak újból meggyőzték bennünket derekasságukról, Felekiné megint szép volt, s ezenfölül, ha jól emlékezem, szavalt is. Dadányi-Joanovics Euphrozina uróben rendkívül szép, meglepő terjedelmű s műveltségű hanggal bíró dilettánsnőt ismertünk meg. E holgyet — ki mellealeg legyen mondva, Magyarország legszébb nagymamája — ha roszul énekelne, intendánsunk nyilván megszerelné színházunknak, jöllehet a művészónó kiváló magán állást foglal el a társadalomban. De fájdalom, igen szépen énekel, és fájdalom! nem szorult rá sem arra hogy énekeljen, sem arra hogy a színházhoz menjen.

Jövő pénteken kerül első előadásra Szigligeti pályanyertes színműve „A fény árnyai“, melyre oly kíváncsivá tett bennünket Pákh referatuma.

Elmegyünk azon reményben, hogy a száz aranyos kitüntetés ellenére is jó darab, s azon ígérettel, hogy bővebben meg fogja azt ismertetni olvasóival \*)

Náday Ezüstös.

\*) Aínsi soít il! Csak — rekomandirozva.